

Κυριακή του Παραλύτου: Λόγος για την συνήθεια της αμαρτίας (Αγ. Μακάριος ο Πάτριος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 4 Μαΐου, 2012

Η Ευαγγελική περικοπή της Θείας Λειτουργίας.
Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον: ε΄ 1 - 15.

Τω καιρώ εκείνω, ανέβη ο Ιησούς εις Ιεροσόλυμα. Ἔστι δέ εν τοις Ιεροσολύμοις επι τη προβατική κολυμβήθρα, η επιλεγομένη εβραϊστί Βηθεσδά, πέντε στοάς έχουσα. Εν ταύταις κατέκειτο πλήθος πολύ των ασθενούντων, τυφλών, χωλών, ξηρών, εκδεχομένων την του ύδατος κίνησιν. Ἄγγελος γάρ κατά καιρόν κατέβαινεν εν τη κολυμβήθρα, και εταράσσετο το ύδωρ. Ο ούν πρώτος εμβάς μετά την ταραχήν του ύδατος, υγιής εγένετο ώ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ην δέ τις άνθρωπος εκεί, τριάκοντα και οκτώ έτη έχων εν τη ασθενεία αυτού. Τούτον ιδών ο Ιησούς κατακείμενον, και γνούς ότι πολύν ήδη χρόνον έχει, λέγει αυτώ: «θέλεις υγιής γενέσθαι;» Απεκρίθη Αυτώ ο ασθενών: «Κύριε, άνθρωπον ουκ έχω, ίνα όταν ταραχθή το ύδωρ, βάλῃ με εις την κολυμβήθραν. Εν ώ δέ έρχομαι εγώ, άλλος πρό εμού καταβαίνει.» Λέγει αυτώ ο Ιησούς: «έγειρε, άρον τον κράβαττόν σου και περιπάτει.» Και ευθέως εγένετο υγιής ο άνθρωπος, και ήρε τον κράβαττον αυτού και περιεπάτει. Ην δέ σάββατον εν εκείνη τη ημέρα. Ἐλεγον ούν οι Ιουδαίοι τω τεθεραπευμένω: «σάββατον εστίν, ουκ έξεστί σοι άραι τον κράβαττον.» Απεκρίθη αυτοίς: «ο ποιήσας με υγιή, Εκείνός μοι είπεν, άρον τον κράβαττόν σου και περιπάτει.» Ηρώτησαν ούν αυτόν: «τίς εστιν ο άνθρωπος ο ειπών σοι, άρον τον κράβαττόν σου και περιπάτει;» Ο δέ ιαθείς ουκ ήδει τίς εστιν, γάρ Ιησούς εξένευσεν όχλου όντος εν τω τόπω. Μετά ταύτα ευρίσκει αυτόν ο Ιησούς εν τω ιερώ και είπεν αυτώ: «ίδε υγιής γέγονας, μηκέτι αμάρτανε, ίνα μή χειρόν σοί τι γένηται.» Απήλθεν ο άνθρωπος και ανήγγειλε τοις Ιουδαίοις ότι Ιησούς εστίν ο ποιήσας αυτόν υγιή.

Απόδοση:

Εκείνο τον καιρό, οι Ιουδαίοι είχαν μια γιορτή, κι ο Ιησούς ανέβηκε στα Ιεροσόλυμα. Κοντά στην προβατική πύλη, στα Ιεροσόλυμα, υπάρχει μια δεξαμενή με πέντε στοές, που εβραϊκά ονομάζεται Βηθεσδά. Σ' αυτές τις στοές κείτονταν πολύ άρρωστοι, τυφλοί, κουτσοί, παράλυτοι, που περίμεναν να αναταραχθεί το νερό• γιατί, από καιρό σε καιρό, άγγελος Κυρίου κατέβαινε στη δεξαμενή κι ανατάραζε τα νερά•

όποιος, λοιπόν, έμπαινε πρώτος μετά την αναταραχή του νερού, αυτός γινόταν καλά, όποια κι αν ήταν η αρρώστια που τον ταλαιπωρούσε. Εκεί ήταν κι ένας άνθρωπος, άρρωστος τριάντα οκτώ ολόκληρα χρόνια. Όταν τον είδε ο Ιησούς κατάκοιτο, τον ρώτησε: «Θέλεις να γίνεις καλά;» Ήξερε πως ήταν έτσι για πολύν καιρό. «Κύριε», του αποκρίθηκε ο άρρωστος, «δεν έχω κανέναν να με βάλει στη δεξαμενή μόλις αναταραχτούν τα νερά• έτσι, ενώ εγώ προσπαθώ να πλησιάσω μόνος μου, πάντοτε κάποιος άλλος κατεβαίνει στο νερό πριν από μένα». Ο Ιησούς του λέει: «Σήκω πάνω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα». Κι αμέσως ο άνθρωπος έγινε καλά, σήκωσε το κρεβάτι του και περπατούσε.

Η μέρα που έγινε αυτό ήταν Σάββατο. Έλεγαν, λοιπόν, οι Ιουδαίοι άρχοντες στο θεραπευμένο: «Είναι Σάββατο, και δεν επιτρέπεται να σηκώνεις το κρεβάτι σου». Αυτός όμως τους απάντησε: «Εκείνος που μ' έκανε καλά, εκείνος μου είπε "πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα"». Τον ρώτησαν: «Ποιος είναι ο άνθρωπος που σου είπε "πάρε το και περπάτα"; Ο θεραπευμένος όμως δεν ήξερε να πει ποιος ήταν, επειδή ο Ιησούς είχε φύγει απαρατήρητος εξαιτίας του πλήθους που ήταν μαζεμένο εκεί. Αργότερα ο Ιησούς τον βρήκε στο ναό και του είπε: «Βλέπεις, έχεις γίνει καλά• από 'δω και πέρα μην αμαρτάνεις, για να μην πάθεις τίποτα χειρότερο». Ο άνθρωπος έφυγε αμέσως κι ανάγγειλε στους Ιουδαίους άρχοντες ότι ο Ιησούς ήταν αυτός που τον γιάτρεψε.

(Επιμέλεια κειμένου: Νικολέτα Γεωργία Παπαρδάκη)

Λόγος του Αγίου Μακαρίου του Πατμίου εις την Κυριακήν του Παραλύτου

Ο άνθρωπος κλίνει φυσικά στο να λυπήται και να πονά στις δυστυχίες και συμφορές των άλλων. Ίσως επειδή είναι κοινές ή επειδή όλοι είμεθα από το ίδιο φύραμα, ή επειδή δεν γνωρίζει ο άνθρωπος «τι τέξεται η επιούσα». Δεν είναι βέβαιος ότι αργότερα δεν θα φυτρώσουν στον ίδιον οι άκανθες των πόνων τις οποίες βλέπει σε άλλους. Γι' αυτούς τους λόγους δικαίως σύρεται κανείς σε συμπαθή διάθεση, όταν θεωρή τις ασθένειες και τους πόνους των συνανθρώπων του. Ποίος, λοιπόν, θα ήταν τόσο σκληρός στην καρδιά, τόσο θηριογνώμων στην διάθεση ώστε να μη συλλυπηθή και να μη συμπονέση σήμερα, ακούγοντας από το ιερόν Ευαγγέλιον τους πολλούς εκείνους χρόνους, τους οποίους επέρασεν ο σημερινός παράλυτος κατάκοιτος, σαν αναίσθητος λίθος, επάνω σε ένα κρεβάτι; Ποίου η ψυχή δεν θα πονούσε ακούγοντας πως αυτός ο ταλαίπωρος ήταν όχι μόνον παράλυτος αλλά και ευρίσκετο σε εσχάτην πτωχεία, και γι' αυτό ήταν έρημος από φίλους, γυμνός από συγγενείς; Ποίος να μη συλλυπηθή, όταν συλλογισθή όχι μόνον τους πόνους που του προκαλούσε η βαρυτάτη ασθένεια της παραλυσίας, αλλά ακόμη την λύπη και το παράπονο που ησθάνετο όταν έβλεπε τον Άγγελο να τaráσση το ύδωρ της κολυμβήθρας, να ιατρεύεται άλλος και να φεύγη, και ο ίδιος να κείτεται πάντοτε εκεί; Μου φαίνεται, λοιπόν, πως όσοι χρόνοι επερνούσαν και όσοι ασθενείς ιατρεύοντο, τόσες πληγές εδέχετο ο δυστυχισμένος αυτός παράλυτος, συλλογιζόμενος πως οι άλλοι όλοι είχαν συγγενείς

και φίλους, οι οποίοι τους εβοηθούσαν στην θεραπείαν τους, ενώ γι' αυτόν δεν ευρέθη ποτέ σε τόσους χρόνους ούτε φίλος ούτε συγγενής να τον βοηθήση για να ιατρευθή. Ποίος, λοιπόν, είναι που θα συλλογισθή την εσχάτην αυτήν πτωχεία του παραλύτου και δεν θα λυπηθή μαζί του; Και καθώς δεν υπάρχει κανείς που να μην παρακινηθή σε συμπάθεια από αυτήν την εσχάτην δυστυχία του παραλύτου, ομοίως δεν ευρίσκεται κανείς που να μην αγανακτήση και να μην παρασυρθή σε θυμόν και οργήν όταν ιδή ότι κάποιος άλλος παρόμοιος παράλυτος, έχοντας άνθρωπον που στέκεται πάντοτε πρόθυμος, έτοιμος να του δώση την θεραπείαν, αυτός παρακινημένος από την ιδικήν του εθελοκακίαν και αγνωσίαν, αναβάλλει τον χρόνον της θεραπείας του, ημπορεί και δεν θέλει να σηκωθεί μέσα από τον τάφον εκείνον της ασθενείας; Τοιούτον παράλυτον, τοιούτον ασθενή, ποίος θα τον ακούση και δεν θα αγανακτήση; Ποίος θα τον ιδή και δεν θα οργισθή εναντίον του; Αλλά είναι δυνατόν να ευρεθή, θα μου ειπή κάποιος, τοιούτος ανόητος ασθενής, τοιούτος αναίσθητος παράλυτος, που να αποστρέφεται τον ιατρόν του; Να μη θέλη την υγείαν του, αλλά να προτιμά να είναι λερωμένος παρά καθαρός, να είναι συζώντανος ενταφιασμένος μέσα στους πόνους, μέσα στην δυσωδία της ασθενείας; Ναι, είναι πολλοί. Τόσοι, όσοι και οι αμετανόητοι αμαρτωλοί, οι οποίοι μένουν κατάκοιτοι, παράλυτοι, ακίνητοι στην εργασίαν των εντολών του Θεού. Όλους αυτούς εικονίζει ο παράλυτος εκείνος ο οποίος αποστρέφεται τον ιατρόν του, εκείνος που είχε άνθρωπον, τον Υιόν του Θεού, ο οποίος ημπορεί να τον ιατρεύση σε μία στιγμή, χωρίς να χρειάζεται άγγελο να ταράξη το ύδωρ μίαν φορά τον χρόνο, επειδή αυτός ο ίδιος είναι «ο της μεγάλης βουλής Άγγελος», και μάλιστα έχει στήσει πολλές φορές κολυμβήθρες εμπρός στους οφθαλμούς του αμαρτωλού. Όσα μυστήρια, όσοι σταλαγμοί δακρύων της μετανοίας, τόσες και οι θεραπευτικές αναταραχές. Όσες στιγμές έχει η ώρα, τόσες φορές και ο της μεγάλης βουλής Άγγελος είναι έτοιμος να δώση την συγχώρηση για να ιατρεύση την λέπραν της αμαρτίας. Και όμως ο αμαρτωλός, ο πνευματικώς παράλυτος, σφαλίζει τους οφθαλμούς του να μην ιδή τον ιατρόν, προτιμά να είναι νεκρός, κατάκοιτος στην αμαρτία παρά ζωντανός στην αρετή.

Από που προέρχεται αυτή η εσχάτη αναισθησία; Από πού αυτή η αξιολάκρυτος καταδίκη στον αμαρτωλόν; Από την πονηράν συνήθεια της αμαρτίας. Αυτή είναι που έχει δεμένον τον αμαρτωλό στο κρεβάτι της αναισθησίας, αυτή είναι που τον παρακινεί να προτιμήση τον θάνατον από την ζωήν. Και για να βεβαιωθής πως είναι τόσο δυνατή αυτή η συνήθεια, πρόσεχε: Εκείνος που έχει ανοικτές τις ακοές του στο κήρυγμα του Ευαγγελίου και δέχεται με τόσην προθυμία τα κηρυττόμενα, ωσάν επιστολές που του στέλλει ο Ουράνιος του Πατήρ, εύκολα αντιλαμβάνεται πως ο σημερινός παράλυτος παριστάνει μίαν εικόνα εκείνου που είναι δεμένος από την συνήθεια της αμαρτίας. Διότι καθώς η παράλυσις, επειδή διαλύει τα νεύρα του σώματος, κάμνει το σώμα νεκρόν και ακίνητον, τοιουτοτρόπως και η συνήθεια της αμαρτίας, κόπτει τα νεύρα της ψυχής και γι' αυτό την κάμνει ακίνητον σε κάθε εργασία της αρετής, στην οποίαν δεν έχει δύναμιν η ψυχή να ανεβή, επειδή σύρεται

πάντοτε κάτω από το βάρος των αμαρτημάτων. Όταν και ο μέγας Βασίλειος γράφει: «η συνήθεια που επαγιώθη, με την πάροδο μακρού χρόνου, λαμβάνει ισχύν φύσεως. Γι' αυτό δεν είναι μικρός ο πόλεμος να νικήση κάποιος την συνήθεια». Ας κοπιάση όσον θέλει, ας προσπαθήση όποιος θέλει με ό,τι τρόπον ημπορεί να κόψη ένα φυσικόν ιδίωμα του ανθρωπίνου σώματος, ας ειπούμεν το γελαστικόν ή το επιθυμητικόν. Ματαίως κοπιάζει. Κατά τον ίδιον τρόπον και η συνήθεια της αμαρτίας, όταν γηράση, μεταβάλλεται σε φύσιν, αποκτά ιδιότητες φυσικής δυνάμεως. Και βεβαίως, ο μέγας Πατήρ που αναφέραμε δικαίως λέγει ότι δεν είναι μικρός ο πόλεμος να νικήση κάποιος την παλαιάν συνήθεια. Τρισόλβιος λοιπόν και άξιος πολλών εγκωμίων όποιος, πριν να γηράση η αμαρτία, της κόπτει τα νεύρα και πριν τον νεκρώση αυτή, την θανατώνει. Καθώς σε ένα καινούργιον αγγείον, ό,τι βάλεις στην αρχή και το αφήσεις να πολυκαιρίση, παίρνει εκείνου την οσμή, είτε καλή είναι είτε κακή, και ύστερα όσον και αν πλύνης εκείνο το αγγείον, δεν ημπορείς με τίποτε να αφαιρέσης εκείνην την ευωδίαν ή δυσωδίαν, κατά τον ίδιον τρόπον και η αμαρτία, όταν πολυκαιρίση στην καρδιά, όταν γίνη συνήθεια, δύσκολα πλέον ή παντελώς δεν χωρίζεται από τον άνθρωπον, αλλά όσον πολυκαιρίζει τόσο ριζώνει η συνήθεια του κακού και της αμαρτίας. Όταν επαινώ εκείνον τον σοφόν, όποιος και αν είναι, ο οποίος θέλοντας να φανερώση το πλάτος και βάθος της πονηράς συνηθείας, της έδιδε τοιούτον σύμβολον. Εζωγράφιζεν ως ιερογλυφικόν ένα σπήλαιον υπόγειον με την επιγραφήν: «το εύρος τόσο, όσον και το βάθος». Θέλοντας με τούτο να φανερώση ότι η πονηρά συνήθεια αυξάνοντας κάθε ημέρα με το γάλα της κακίας και της πονηρίας, όσον πολυχρόνιον πάθος είναι, τόσο είναι και χειρότερον. Διότι καθώς και τα άλλα πράγματα αρχίζουν από μικρά και αυξάνουν με την πολυκαιρίαν, με ανάλογον τρόπον και η συνήθεια της αμαρτίας φθάνει με την πολυκαιρία σε τόσην αύξηση, ώστε γίνεται ακατανίκητος. Γράφει με πολύν πόνο στο χρυσόν βιβλίον των Εξομολογήσεών του ο μέγας Αυγουστίνος: ανεστέναζα δεμένος. Από ποίον ω άνθρωπε του Θεού; Όχι από άλλον, λέγει, όχι από ξένην αλυσίδα, αλλά με την ιδικήν μου σιδηράν συνήθεια, η ιδική μου θέλησις ήταν ο τύραννος. Η άρρηκτος άλυσις ήταν η συνήθεια, η οποία με έδесе τόσο που με έφερε σε ακολασίαν, πράγμα το οποίο, μην ημπορώντας να αποκόψω, έγινε ανάγκη, και η ανάγκη κατέληξε να γίνη φύσις. Όταν μετά από όλα αυτά φωνάζει: κανείς δεν ημπορεί να καταλάβη πόσην δυσκολίαν έχει, πόσον πόνον, πόσον πόλεμον, το να αποκόψη κάποιος μίαν παλαιάν συνήθεια, εκτός από αυτόν που έχει αγωνισθή. Για ποίον λόγον όμως, εξήγησέ μας καθαρώτερα, διδάσκαλε της οικουμένης; Διότι, λέγει, **ο πονηρός λογισμός γεννά ηδονήν, από αυτήν πάλι γεννάται η συγκατάθεσις, και από την συγκατάθεσιν η πράξις, και από την πράξιν η συνήθεια, και από την συνήθεια γεννάται η ανάγκη, και αυτήν ακολουθεί ο θάνατος.** Όταν δεν σφάλλεις αν παρομοιάσης τον αμαρτωλόν εκείνον που άφησε την αμαρτία να γίνη στην ψυχή του συνήθεια, δεν σφάλλεις λέγω, εάν τον παρομοιάσης με κάποιον που έπεσε στα χέρια ενός ασπλάχνου και ανελεήμονος τυράννου, τον οποίον, θέλοντας εκείνος ο τύραννος να θανατώση, τον έκλεισε σε μία σκοτεινή φυλακήν, χωρίς να τον κλειδώση. Πλην όμως έχασε την πόρτα και δεν ευρίσκει από πού να εξέλθη. Όταν

τριγυρίζοντας αποθνήσκει εκεί μέσα. Το ίδιο συμβαίνει και σ' εκείνον για τον οποίον η αμαρτία έχει γίνει συνήθεια. Αισθάνεται πως ευρίσκεται σε μία σκοτεινή φυλακή και τριγυρίζει να εύρη την πόρταν, πλην όμως την έχει κλεισμένη η πονηρά συνήθεια. Γι' αυτό, αφού αναβάλλει συνεχώς να εύρη την πόρτα της ελευθερίας, ευρίσκει τον θάνατον της παντελούς απωλείας, καθώς έχει γραφή: «συνήθειαν λαβούσα η αμαρτία, έλκει εις παντελή απώλειαν». Ήλθε σε μεγάλην ανάγκην ο βασιλεύς Σαούλ, στον πόλεμον εκείνον που εκήρυξεν εναντίον του ο υπερήφανος Γολιάθ, γι' αυτό ηναγκάσθη να ενδύση με τα ιδικά του βασιλικά άρματα του Δαβίδ. Εκείνος τα εφόρεσε μετά πολλής χαράς, όμως εκεί που έκαμε να σαλεύση για να υπάγη εναντίον του Γολιάθ, βλέπει ότι από τα άρματα εκείνα περισσότερο εμποδίζεται παρά βοηθείται. Ευθυμούμενος λοιπόν ο Δαβίδ ότι αυτός δεν εσυνήθιζε ποτέ να νικά εχθρούς με τοιαύτα όπλα, αλλά με την βοήθειαν του Θεού, σε συνδυασμό με την ιδικήν του ποιμαντικήν σφενδόνα, λέγει στον βασιλέα: «Υψηλότατε βασιλεύ, ευχαριστώ για την τιμήν που μου έκαμες. Λαμπρά και πολύτιμα είναι τα άρματά σου, αλλά δεν είναι για εμένα, διότι εγώ δεν εσυνήθισα να νικώ εχθρούς με τοιαύτα άρματα.

Βλέπεις πόσην δύναμιν έχει η συνήθεια, ώστε να υπερβαίνη και την δύναμη των βασιλικών αρμάτων; Πόσοι ευγενείς, πόσοι βασιλικού αίματος, πόσοι βασιλικού νοός, πόσοι σοφίας θρέμματα; Και όμως δεν ημπορούν να αντιπαλαίσουν έναν Γολιάθ, ένα πάθος, έναν θυμόν, μίαν μέθην, μίαν παλλακίδα, μίαν φιλαργυρίαν, μίαν κενήν δόξαν; Αλλά αρματωμένοι με βασιλικά και λαμπρά όπλα σύρονται στο σκότος της αμαρτίας, από την πονηράν συνήθειαν των καταφρονημένων εκείνων παθών, τα οποία και αυτοί οι ίδιοι το ομολογούν ότι είναι επονεϊδιστα, πως είναι θανατηφόρα. Αναστενάζουν αυτοί οι βασιλικοί άνδρες, οι λαμπροφορεμένοι γίγαντες, κάτω από τα πόδια ενός υβριστού και βλασφήμου Γολιάθ, αναστενάζουν κάτω από την τυραννία μιας πολυκεφάλου Ύδρας, την οποίαν ο νέος Ηρακλής Δαβίδ θανατώνει ευκολότατα με μίαν σφενδόνα, με μίαν φυγήν, με μίαν γρήγορον αποκοπήν της αμαρτίας. Ω κατηραμένη συνήθεια της αμαρτίας, ποίος θα αναλογισθή την δύναμη που έχεις και δεν θα αναστενάξη; Ποίος θα αναλογισθή την καταφρόνηση και το όνειδος που προξενείς στους βασιλικούς και ευγενικούς άνδρες, και δεν θα ειπή με τον μεγαλοφωνότατον Ησαΐαν «Ουαί οι επισπώμενοι τας αμαρτίας αυτών ως σχοινίω μακρώ»;

Ας σας απαριθμήσω όμως με συντομίαν τα άλλα όσα προξενεί στην ψυχή αυτή η πονηρά συνήθεια: Πρώτον, κάμνει τα αμαρτήματα βαρύτερα, επειδή οι ρίζες τους, τα πάθη, προχωρούν όλο και βαθύτερα. Είναι φανερόν για κάθε σκεπτόμενον άνθρωπον αυτό που λέγω, ότι δηλαδή κάθε αμαρτία, όσον αργοπορεί στον άνθρωπο, τόσο γίνεται βαρύτερα, τόσο αυξάνει η κακία της. Δεύτερον, η πονηρά συνήθεια σμικρύνει τα έμφυτα αγαθά, και τούτη η ζημία δεν χρειάζεται απόδειξιν σε κάποιον που στοχάζεται την ευλάβειαν, την αγάπην που είχε προς τον Θεόν κάθε ψυχή πριν

να κυριευθή από κάποιο θανάσιμον πάθος, ή και την κλίσιν που είχε στο να ελεή και να σπλαχνίζεται τους άλλους πριν να κυριευθή από την φιλαργυρίαν. Αυτές τις αρετές που έχει ο άνθρωπος πριν να πέση στις αντίθετες αυτών των αρετών αμαρτίες, εάν τις μετρήσης ύστερα, ευρίσκεις ότι εξέπεσαν πολύ από τον πρώτον τους βαθμόν. Τρίτον, κάμνει η συνήθεια τον άνθρωπον ευάλωτον στα λοιπά αμαρτήματα, επειδή ανοίγει δρόμον η μία αμαρτία στην άλλη, το ένα βοηθά το άλλο. Τέταρτον, με το βάρος που δίδει στην ψυχή η συνήθεια, δεν παρακινεί πλέον όπως στην αρχήν, αλλά εξαναγκάζει, βιάζει, στενοχωρεί τον άνθρωπο, πολλές φορές, και χωρίς να το θέλη, να αμαρτάνη. Πέμπτον αποτέλεσμα της συνηθείας είναι η απελπισία, και τελευταίον η αιώνιος κόλασις. Όθεν ο ιερός Αυγουστίνος παρομοιάζει την κακήν συνήθεια της αμαρτίας, με έναν ύπνο βαθύ, από τον οποίον, όταν ξυπνήση ο άνθρωπος, θέλει να περιπατήσει, αλλά δεν ημπορεί, επειδή εμποδίζεται από το βάρος του ύπνου. Έτσι και αυτός που είναι κυριευμένος από την πολυκαιρινήν συνήθεια της αμαρτίας, ακούει τον λόγον του Θεού που λέγει: «απολιπέτω ο ασεβής τας οδούς αυτού, και ανήρ άνομος τας βουλάς αυτού, και επιστρέφητε προς με, και ελεήσω υμάς, και αφήσω τας αμαρτίας υμών». Θέλει να επιστρέψη στον Θεόν, επιθυμεί να αφήση τις αμαρτίες, όμως δεν ημπορεί, εμποδιζόμενος από την συνήθειαν. Και εάν καμμίαν φοράν φαίνεται πως επιστρέφει προς τον Θεόν, η επιστροφή του δεν είναι αληθινή, αλλά επίπλαστος. Και καθώς, όταν πέση η βροχή στην γη, φαίνονται πως βρέχονται και οι πέτρες, αλλά από έξω, και εάν τις ιδής στο εσωτερικόν τους είναι κατάξηροι και έρημοι από την δρόσον της βροχής, το ίδιο γίνεται και σ' εκείνους που η καρδιά τους εσκληρύνθη από την πονηράν συνήθειαν. Εξωτερικώς φαίνονται πως εδέχθησαν την θείαν δρόσον της μετανοίας, όθεν πολλές φορές και αναστενάζουν και κλαίουں, όμως από μέσα η καρδιά τους είναι ξηρά και έρημος από την δρόσον της Θείας μετανοίας, επειδή η πονηρά συνήθεια δεν επιτρέπει στην δρόσον του Θείου λόγου να φθάση μέχρι τα ενδότερα μέρη της ψυχής.

Ένας διδάσκαλος παρομοιάζει εκείνους οι οποίοι είναι κυριευμένοι από συνήθεια μιας αμαρτίας, με ένα παιγνίδι που παίζουν τα παιδιά. Πιάνουν πολλές φορές κανένα άγριον πουλί και το δένουν από το πόδι με κλωστήν. Το αφήνουν να πετάξη, και αυτό πετά στο ύψος για να φύγη, αλλά εκείνα το σύρουν πάλι χαμηλά. Το ίδιο παιγνίδι φαίνεται πως κάμνει και ο διάβολος με εκείνους που έχει δεμένους με το σχοινί της συνηθείας. Πολλές φορές τους αφήνει να πετάξουν στο ύψος της αρετής, και βλέπεις ότι, ενώ ευρίσκονται ακόμη μέσα στα πάθη, στα δεσμά των προηγουμένων αμαρτιών, αρχίζουν να εγκρατεύωνται, να νηστεύουν, να κατηγορούν την ζωή που έκαμαν, να ψέγουν την δουλεία της αμαρτίας, να επαινούν την ελευθερία της αρετής. Όμως, ενώ κάμνουν αυτό το καλόν προοίμιον της αρετής, τους βλέπεις πάλι να κρημνίζωνται στο βάραθρον της κακίας, επειδή ο διάβολος τους έχει δεμένους με το σχοινί της συνηθείας, γι' αυτό τους αφήνει να πετάξουν λίγο μόνον στο ύψος της αρετής, προς αισχύνην και όνειδός τους, και προς ηδονήν και χάράν ιδικήν του, διότι ποτέ δεν εγνώρισεν άλλην απόλαυσιν, άλλην ηδονήν από τότε που

εξωρίσθη από τα κάλλη του ουρανού, από το να εμπαίζη τον ταλαίπωρον άνθρωπον με την συνηθειαν της αμαρτίας.

Γράφουν οι Ιστορικοί για τον Μιθριδάτην, εκείνον τον περιβόητον τύραννον, ότι μεταχειριζόμενος συχνά για τροφήν το δηλητήριο που λέγεται κώνειον, έφθασε σε τοιαύτην έξιν, ώστε και αναγκαζόμενος κάποτε να θανατωθή από την μεγάλην του δυστυχίαν, εζήτησε αυτό το δηλητήριο και έφαγε πολύ. Όμως αυτό δεν ενήργησε, δεν του επέφερε εκείνο που επιθυμούσε, δηλαδή τον θάνατον, τον οποίον εθεωρούσε προτιμότερον από το να πέση στα χέρια των εχθρών του και να γίνη παιγνίδι ιδικό τους. Το ίδιο συμβαίνει και στον ταλαίπωρον αμαρτωλόν. Επειδή η καθημερινή μεταχείρισις της αμαρτίας γίνεται γι' αυτόν δευτέρα φύσις, συμμετέχει χωρίς όρεξη και πόθο στα Μυστήρια. Όμως με την συχνή καταφρόνηση που κάμνει σ' αυτά, παρακινημένος από την συνήθεια, τελικά τα ευρίσκει ανενέργητα. Του συμβαίνει κάτι παρόμοιον καθώς σε έναν διαβάτην, ο οποίος ερχόμενος να περάση ένα ποταμόν, ευρίσκει στην αρχή μια μικρή ξύλινη γέφυρα, αλλά την καταφρονεί και προχωρεί νομίζοντας ότι θα εύρη άλλην μεγαλύτερη γέφυρα πέτρινη. Κοπιάζει όμως πολύ και δεν την ευρίσκει, γι' αυτό αναγκάζεται να γυρίση πίσω, για να τον περάση τάχα από εκείνη την ξύλινη. Όμως μέχρι να έλθη αυτός, ο ποταμός αυξάνει από την βροχή, κατεβαίνει ρεύμα πολύ, σκεπάζεται η γέφυρα εκείνη η ξύλινη, οπότε ο διαβάτης απομένει στην ερημία και ακολουθώς στον θάνατο. Το ίδιο γίνεται και στον δυστυχισμένον αμαρτωλόν, ο οποίος δεμένος με την συνήθεια στην αμαρτίαν, ευρίσκει στην αρχή εύκολο να λυθή με την ουράνιο γέφυρα της μετανοίας. Επειδή όμως στην αρχή την καταφρονεί, παρακινείται ύστερα να την ζητήση, αλλά δεν την ευρίσκει, επειδή η συνήθεια έχει κατεβάσει πολλά ρεύματα παθών και αμαρτιών, και σκεπάζει την συντριβή της καρδιάς, παχύνει τον νου, ψυχραίνει την θείαν αγάπην, οπότε δεν απομένει άλλο στον ταλαίπωρον αμαρτωλόν από του να κρημνίζεται από το μικρότερο βάραθρο της αμαρτίας στο μεγαλύτερο, και τελικώς στα τάρταρα του άδου. Για να πληροφορηθής αυτό που σου λέγω, γύρισε μίαν φορά το βλέμμα σου στην αυλήν του Καϊάφα. Θα ιδής εκεί τον Πέτρον, ο οποίος, όταν ηρωτήθη στην αρχή αν είναι και αυτός μαθητής του Χριστού, λέγει: «Ουκ οίδα τον άνθρωπον», και πάλιν, όταν μετά από λίγην ώραν ηρωτήθη για δευτέρα φορά, κάμνει και όρκον ότι δεν γνωρίζει. Την δε τρίτην φορά που ηρωτήθη, προσθέτει και ανάθεμα. «Τότε ήρξατο καταναθεματίζειν και ομνύειν ότι ουκ οίδα τον άνθρωπον». Ω κατηραμένη συνήθεια, και τι δεν ημπορείς να κάμης; Ποίον δεν ημπορείς να κρημνίσης; Ας αποφύγωμε λοιπόν, ω αγαπημένοι μου, την συνήθεια της αμαρτίας, ας μην καταφρονήσωμε την μικρά συνήθεια, για να μην κυριευθούμε από την μεγάλη. Ο Πέτρος, αν δεν άφηνε να χωρέση στην ψυχή του αυτή η παραμικρή πρότασις «ουκ οίδα τον άνθρωπον», δεν θα έφθανε σε τόσην ανάγκην, ώστε σ' εκείνο το «ουκ οίδα τον άνθρωπον», να προσθήση όρκον και ανάθεμα. Είναι αξιέπαινον, αν και φαίνεται αξιοκατάκριτον, το έργον που έκαμε ο νέος εκείνος, τον οποίον παίρνοντας οι δήμιοι για να τον κρεμάσουν, επειδή ήταν κλέπτης, παρεκάλεσε τους δημίους να τον αφήσουν να πλησιάση την μητέρα του, η οποία ήταν εκεί κοντά και έκλαιε. Εκείνοι, αν και άσπλαχνοι στις συμφορές

των άλλων, όμως τότε δεν γνωρίζω πώς, εφάνησαν συμπαθητικοί και έδωσαν άδεια στον καταδικασμένο εκείνον νέο να πάει κοντά στην μητέρα του, νομίζοντας ότι θέλει ίσως να την ασπασθή και να της ειπή το τελευταίο «υγίαινε», αφού εκείνη την ώρα επρόκειτο να αποχωρισθούν με τοιούτον χωρισμόν. Άφησαν λοιπόν οι δήμιοι του νέου, αν και δεμένον, και επλησίασε την μητέρα του, και εκεί που έκαμε πως θέλει να της ειπή ένα λόγον κρυφόν, αυτός αρπάζει με τα δόντια το αυτί της μητέρας και το κόπτει. Αυτό το ασεβές έργον ετάραξε πολύ τους παρευρισκομένους εκεί, οι οποίοι έλεγαν ότι αυτός ο νέος ήταν άδικος όχι μόνον στους άλλους, αλλά και στην ίδια την μητέρα του. Εκείνος όμως αποκρίνεται «αυτή είναι αίτιος τούτου του θανάτου μου και όλης της άλλης μου κακίας. Διότι εάν μου έκοπτε την συνήθεια που είχα στην νεότητά μου να κλέπτω τις πλάκες που είχαν για να γράφουν οι συμμαθηταί μου, δεν θα τολμούσα να κλέψω και την Οκτώηχο εκείνη, και ακολούθως τα μεγαλύτερα, και έτσι να έλθω σε αυτήν την συμφορά.»

Βλέπει ο Πλάτων ένα φίλον του που έπαιζε κύβους, και αρχίζει ευθύς να τον κατηγορή δριμύτατα και να τον υβρίζει χωρίς έλεος. Και εκείνος ο φίλος του Πλάτωνος, απορώντας για την υπερβολικήν αντίδρασή του, το μόνο που απήντησε ήταν: «ως επί μικροίς» σαν να του έλεγε: «ω σοφότατε Πλάτων, για ένα τόσο μικρόν αμάρτημα μου κάμεις τόσες ύβρεις; Για τόσην ολίγην άνεσιν, που δίδω στο σώμα μου με το αθών αυτό παιγνίδι, μου πλέκεις τόσους ονειδισμούς; Μου δίδεις τόσες ύβρεις; Τόσες πολλές κατηγορίες; Και μάλιστα εμπρός σε τόσους πολλούς ανθρώπους; Μεγάλη αντίδρασις, για μικρά πραγματα. Με υβρίζεις για τόσο μικρόν πράγμα». Και εκείνος του αποκρίνεται: «Όταν όμως θα γίνη συνήθεια, δεν θα είναι μικρόν». Ακούεις λόγον από στόμα έλληνος, ακούεις διδασκαλίαν χρυσήν ευαγγελικήν; Μικρόν είναι το αμάρτημα που κάμεις, φίλε μου, όμως η συνήθεια της αμαρτίας δεν είναι μικρόν πράγμα, αλλά θανατηφόρον, το οποίο κάμνει πολλούς να κλείνουν τους οφθαλμούς, για να μη ιδούν τον ιατρόν της ψυχής τους. Αυτό έχει θανατώσει και καθημερινώς θανατώνει πολλούς και μάλιστα γίγαντες. Πράγματι, η αμαρτία όταν γίνη συνήθεια δεν είναι μικρόν πράγμα. Διότι αυτή είναι η παράλυσις της ψυχής, είναι η αλυσίδα με την οποίαν ο διάβολος δένει τον άνθρωπον επάνω στο κρεβάτι της αναισθησίας. Δεν είναι μικρόν πράγμα η συνήθεια, αλλά μέγα και φοβερόν, επειδή προξενεί στον άνθρωπον την φοβεράν εκείνην και απαρηγόρητον κόλασιν. Δεν είναι κάτι μικρόν η συνήθεια, διότι είναι ανίατος σε εκείνους που δεν γνωρίζουν τα θεραπευτικά μέσα, τα οποία είναι:

Το πρώτον που χρειάζεται για να κόψη τις ρίζες και τα νεύρα μιας πονηράς συνηθείας, δεν είναι άλλο από την παντοδυναμίαν του Θεού. Αυτή είναι που αχρόνως και ακόπως θεραπεύει αυτό το ανίατον πάθος, όπως κηρύττει ο σημερινός παράλυτος με τον κράββατο στον ώμο. Αυτή όμως η παντοδυναμία δεν ενεργεί μόνη της. Όχι πως δεν ημπορεί, ούτε πως δεν θέλει, αλλά για να μην αναιρέση εκείνο που εχάρισεν άπαξ δια παντός στον άνθρωπο, το προαιρετικόν. Χρειάζεται λοιπόν πολλά η παντοδυναμία αυτή του Θεού για να ενεργήση σ' εμάς: την αποχήν του κακού, το

μίσος κατά της αμαρτίας, την συντριβήν της καρδίας, την ικανοποίησιν, το μυστήριον της μετανοίας και αληθινής εξομολογήσεως. Και μαζί με όλα αυτά, την προσευχή και την θέληση του ανθρώπου να κλίνη τον αυχένα, και με θερμά δάκρυα να ζητά την παντοδυναμίαν του Θεού. Αυτό που λέγω γίνεται φανερόν από τον σημερινόν παράλυτον. Εγνώριζεν ο καρδιογνώστης μας Χριστός και τους πολλούς χρόνους που τον είχε η ασθένεια δεμένον στον κράββατον επάνω, εγνώριζεν επίσης και τους πόνους και την ταλαιπωρίαν την πολλήν που υπέμεινε. Δεν αγνοούσε ούτε την επιθυμίαν που είχε ο ταλαίπωρος εκείνος να ελευθερωθεί από την ασθένειαν, ούτε την έλλειψη των αναγκαίων, ούτε την ερημία των φίλων και των συγγενών. Παρ' όλα ταύτα όμως τον ερωτά: «θέλεις υγιής γενέσθαι;» για να του δώση αφορμή να τον ομολογήση Κύριον και Παντοδύναμον, και μαζί με την ομολογία να ζητήσει και την θεραπείαν του. Αλλά για να δώσει και σ' εσέ, άνθρωπε, να καταλάβης πόση δύναμη έχει η πονηρά συνήθεια της αμαρτίας, ώστε να χρειάζεται την παντοδυναμίαν του Θεού για να την κόψη.

Δεύτερον θεραπευτικό μέσον είναι η επιθυμία και η αγάπη των αντιθέτων της αμαρτίας, πράγμα που συμφωνεί και με τον ορισμόν που δίδουν οι ιατροί, «τα εναντία τοις εναντίοις ιάματα». Θέλεις λοιπόν να κόψης την πονηράν συνήθειαν της μέθης και της πολυφαγίας; Βάλε σαν δραστικό βότανον επάνω στο πάθος την αγάπην και επιθυμίαν της νηστείας. Σε κυριεύει πάθος σαρκικόν, είσαι δεμένος από την συνήθειαν της κτηνώδους πορνείας και μοιχείας; Αγάπησε, ζήτα να αποκτήσης την καθαρότητα και την παρθενίαν των Αγγέλων, και με αυτήν την επαινετήν και αγίαν όρεξιν, κόπτεις την πρώτην, την βδελυκτήν και βρωμεράν. Σε κυριεύει το πάθος της μνησικακίας και έχθρας; Αγάπησε την αμνησικακίαν του Θεού και την αγάπην της Ευαγγελικής ζωής, και με τον τρόπον αυτόν κόπτεις εκείνην την συνήθειαν. Σε κυριεύει το πάθος της φιλαργυρίας και ασπλαχνίας; Αγάπησε την Ευαγγελικήν αυτάρκειαν και τα φιλόανθρωπα σπλάγχνα του ουρανού σου Πατρός, και τοιουτοτρόπως κόπτεις εκείνο το πάθος της Ιουδαϊκής αναισθησίας. Σε κυριεύει η διαβολική αλαζονεία και η υπερηφάνεια; Αγάπησε την ταπεινοφροσύνην του Δεσπότη σου, και με τον τρόπον αυτόν ιατρεύεις τα πονηρά μαθήματα του εωσφόρου.

Τρίτον θεραπευτικό μέσον είναι η πλήρης υποταγή του σώματος, το οποίον δεν ημπορείς να το νικήσης με άλλον τρόπο από αυτόν που σου έδειξεν ο εσταυρωμένος Ιησούς επάνω στον Γολγοθά, και με όλον το παράδειγμα της παναγίας ζωής του. Καθώς, λοιπόν, εκείνος παρέδωσε την παναγίαν του σάρκα στο πικρότατον εκείνο πέλαγος των φρικτών παθών, με τον ίδιο τρόπον και συ μη λυπηθής την σάρκα, για να κερδίσης την ψυχήν. Γνώρισε πως αυτό το σώμα είναι δούλος, και η ψυχή είναι κύριός του. Μή λυπήσαι τον δούλο μήπως πεινάση, μην ιδρώση και κοπιάσει, και θα τιμηθή έτσι ο κύριός του. Μην λυπηθής τον δούλον, την σάρκα σου, αν καταφρονηθή και γυμνωθή προσκαίρως, διότι έτσι θα ενδυθή με το ένδυμα της αθωότητος και θα δοξασθή αιωνίως η ψυχή.

Αυτά είναι τα μέσα με τα οποία ημπορεί κανείς να κόψη τα νεύρα κάθε πονηράς συνηθείας. Στοχάσου, άνθρωπε, και την ευκολίαν, αλλά και την τιμήν και την δόξαν που έχουν αυτά. Εάν λοιπόν τα αποστραφής, γνώριζε ότι είσαι ένας παράλυτος, ο οποίος και άνθρωπον έχει για να τον βοηθήση να εισέλθη στα ύδατα της κολυμβήθρας, και θεραπευτικά μέσα για να τον ελευθερώσουν από εκείνο το αξιοδάκρυτον πάθος, και με το ιδικόν του θέλημα τον αποστρέφεται. Συ είσαι που με το ίδιο το χέρι σου υπογράφεις στην διαθήκην του ουρανίου Πατρός να είσαι απόκληρος της Βασιλείας Του.

Γράφει ο Αριστοτέλης στα «πολιτικά» του, πως στους Σκύθες υπήρχε νόμος που όριζε να μην έχη δικαίωμα στις πανηγύρεις να χρησιμοποιή το ποτήρι με το οποίον έπιναν όλοι όποιος δεν έχει θανατώσει έστω έναν εχθρόν της πόλεως. Αυτό γνώριζε, άνθρωπε, ότι θα συμβή και σ' εσέ, αν δεν θανατώσης, αν δεν κόψης την πονηράν συνήθειαν της αμαρτίας, στην οποίαν ευρίσκεσαι δεμένος από την έχθρα και την συμβουλή του εχθρού σου διαβόλου. Δεν πρόκειται να αξιωθής ποτέ να πής το ποτήριον εκείνο της Καινής Διαθήκης, το ποτήριον εκείνο της ουρανίου ζωής, την κληρονομία της άνω δόξης. Και από αυτήν την δυστυχίαν, από αυτήν την συμφοράν, ημπορεί να ευρεθή ή να εννοηθή άλλη μεγαλύτερα;

Λοιπόν, εσύ ταλαίπωρε άνθρωπε, το υποφέρεις για μίαν κακήν συνήθεια να χάσης την ουράνιο Βασιλείαν; Είναι τούτο έργο ψυχής λογικής, να πωλή για τόσο λίγο, για μίαν πρόσκαιρον ηδονήν, την δόξαν, την παρρησίαν, την αγάπην της τρισυποστάτου Θεότητας; Είναι τούτο έργον φρονίμου ανδρός, να αφήση την συντροφίαν των Αγγέλων, την συνοδείαν των Αποστόλων, την χαράν των Προφητών, τις σκηνές των δικαίων, για μίαν συνήθειαν κακήν και διεστραμμένην; Μη, παρακαλώ, ας μην ευρεθή κάποιος από εμάς τόσο ανόητος, αλλά όλοι, με τα θεραπευτικά μέσα που είπα, ας κόψωμε κάθε πονηράν συνήθεια, για να αξιωθουμε των επηγγελμένων ημίν αγαθών, χάριτι και φιλανθρωπία του Κυρίου Ιησού Χριστού, ω πρέπει πάσα δόξα, τιμή και προσκύνησις συν τω ανάρχω Αυτού Πατρί και τω Ζωοποιώ Πνεύματι, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων.
Αμήν.

(18ος αιών - "Ευαγγελική Σάλπιγξ", σελ. 162. Από το βιβλίο "Πατερικόν Κυριακοδρόμιον", σελίς 59 και εξής. Επιμέλεια κειμένου: Δημήτρης Δημουλάς)

(Πηγή ηλ. κειμένου: oip.gr)

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>
